

O PRACACH KONTROLNYCH W ZAKRESIE METODYKI NAUCZANIA
JĘZYKA ROSYJSKIEGO

Metodyka nauczania języka rosyjskiego tym się dotąd różniła od innych przedmiotów specjalizacji na Wydziale Zaocznym, że nie stosowano w jej zakresie ćwiczeń praktycznych, ograniczając się do wykładów na sesjach naocznych oraz do prac kontrolnych. Ponieważ ćwiczenia z metodyki to przede wszystkim hospitacje i prowadzenie lekcji przez studentów w ćwiczeniówce lub w innych szkołach, a szkoły w okresach sesji naocznych są nieczynne, więc powód takiego stanu rzeczy jest zrozumiały. Można wprawdzie i należy stosować z metodyki także innego typu ćwiczenia praktykowane na studium stacjonarnym, a mające na celu analizę elementów postępowania dydaktycznego i wdrażanie do ich konkretnej realizacji, co stanowi przedlekcyjne usprawnianie studentów - ale i tego typu ćwiczenia nie były prowadzone na Wydziale Zaocznym. Działo się tak dlatego, że po pierwsze - wykłady z metodyki na sesjach naocznych, zwłaszcza wobec braku podręczników na poziomie i w zakresie potrzeb polskich szkół wyższych, zajmowały tak znaczną liczbę godzin, że brakowałyby czasu na poważniejsze potraktowanie ćwiczeń; po drugie - i to jest ważniejsze - studenci Wydziału Zaocznego są czynnymi nauczycielami, mogą mieć zatem we własnych szkołach nieograniczone pole do ćwiczeń wszelkiego rodzaju. Zawodowa praca studentów Wydziału Zaocznego zastępuje im zatem ćwiczenia metodyczne, jeśli zachowane są dwa warunki: jeśli studenci uczą języka rosyjskiego, co nie zawsze się zdarza, i jeśli metodyk przynajmniej w granicach swych możliwości stara się pracę zawodową studenta powiązać z potrzebami nauczania i uczenia się metodyki. O to, aby student-rusycysta Wydziału Zaocznego nauczał choćby w najskromniejszej liczbie języka rosyjskiego, powinien troszczyć się odnośny

Wydział Oświaty, a jeśli tego nie czyni, musi mu o tym przypomnieć Wyższa Szkoła Pedagogiczna, która tą sprawą winna się żywo interesować i w tej, jak i w innych dziedzinach, strzec praw studenta-nauczyciela na terenie jego szkoły.

Pokierowanie w sposób metodyczny szkolną pracą studenta w zakresie nauczania języka rosyjskiego należy - rzecz prosta - do tego, kto na Wydziale Zaocznym wykłada metodykę, a uczynić to może jedynie za pomocą tematów i poprawiania prac kontrolnych. W ten sposób prace kontrolne z metodyki stają się w pewnej mierze regulatorem dydaktycznej pracy studenta-nauczyciela oraz tym czynnikiem, który zmusza studenta do przemyślenia i przetrawienia w zetknięciu ze szkolną rzeczywistością zasad metodyki, o jakich dowiedział się na wykładach, i do zastosowania tych zasad w swej praktyce. Musi być zatem ścisła łączność pomiędzy zagadnieniami prac kontrolnych a szkolną praktyką studenta, łączność pomyślana w ten sposób, aby praca kontrolna stawała się jak najczęściej sprawozdaniem z tego, co student na terenie swojej szkoły czynił lub czyni. Tematy prac kontrolnych z metodyki, zwłaszcza wobec dość ograniczonej ilości tych prac, nie powinny - zdaniem naszym - skłaniać piszących do teoretyzowania, do rozwiązywania zadań w oderwaniu od warsztatu szkolnego, lecz w miarę możliwości jak najczęściej zmuszać studenta, aby przed napisaniem pracy problem zadania rozwiązał lub rozwiązywał w swej szkole.

Że jest to możliwe, przekonała nas kilkuletnia praktyka nasza. Z niej też zaczerpniemy przykłady zagadnień objętych tematami prac kontrolnych.

A więc naprzód zagadnienia z dziedziny organizacji nauczania.

Rzeczą podstawową jest tu planowanie pracy nauczyciela w oparciu o znajomość programu i zaleconych podręczników z uwzględnieniem indywidualnych właściwości i potrzeb danej klasy czy szkoły. Mamy tu na myśli zarówno poziom i przygotowanie uczniów, jak i zasobność szkoły w zakresie pomocy naukowych.

Zjawiskiem dość powszechnym jest niedostateczna znajomość przepisanych programów oraz realizowanie nie tyle programów,

co podręczników. Z tymi ostatnimi nauczyciele również nie zawsze są należycie obeznani i nie zawsze rozumieją ich układ metodyczny oraz możliwości, jakie następują nauczycielowi i uczniom przy nauczaniu i uczeniu się. Zdarza się to zwłaszcza nauczycielom młodym lub tym, co z danym podręcznikiem mają z tych czy innych powodów do czynienia dopiero po raz pierwszy. Nauczyciel częstokroć poznaje podręcznik stopniowo, w miarę posuwania się z materiałem, wyprzedzając uczniów o kilka lekcji, nie zadaje sobie natomiast trudu zapoznać się z całością kształtem książki i przemyśleć racjonalne z niej korzystanie.

Metodyk Wydziału Zaocznego może i powinien tym błędom zapobiec. Już w czasie wykładów o zasadach planowania pracy dydaktycznej uprzedzi studentów, że w jednej z najbliższych prac kontrolnych zażąda od nich planu rocznego ogólnego lub szczegółowego (kalendarzowego) na okres najbliższy dla jednej z klas, w której uczyć będą, powinni więc plan ten ułożyć w szkole zgodnie z zasadami, o których słyszeli. Żądanie przedłożenia takiego planu w związku z pracą kontrolną zmusi studentów do podziału materiału naukowego na jednostki metodyczne, do określenia dla każdej z nich potrzebnej liczby godzin lekcyjnych, do konfrontowania programu z podręcznikiem, do zorientowania się, jakimi pomocami naukowymi ich szkoły rozporządzają, do zaprojektowania z góry prac pisemnych, lekcji powtórkowych itp. Wykładowca-metodyk przeglądając i poprawiając przedłożony plan zorientuje się, w jakiej mierze student zrozumiał wykłady i jak wprowadza w życie wyłuszczone w nich zasady planowania, w jakim stopniu zna program i podręczniki, jak ustawia i urozmaica tok postępowania dydaktycznego. Ażeby przedłożony plan istotnie odpowiadał rzeczywistości można zażądać przed nadesłaniem potwierdzenia zgodności tego planu z tym, który figuruje w dzienniku szkolnym, przez kierownika szkoły. Chodzi bowiem o to, aby przedkładano nie fikcyjne plany, lecz sporządzone dla rzeczywistości istniejącej klasy, w której student naucza.

Równie cenne może być żądanie w temacie pracy kontrolnej, aby student przedstawił, jak sobie wyobraża plan uzupełnienia pomocy naukowych w jego szkole w ciągu - powiedzmy

- najbliższych dwóch lat. Plan taki musi być poprzedzony krótką charakterystyką tego zasobu, jakim szkoła już rozporządza. W planie powinna być przewidziana i uzasadniona taka a nie inna kolejność w uzupełnianiu pomocy naukowych oraz podane środki, jakimi nauczyciel będzie te pomoce zdobywał (źródła kupna, kolekcjonowanie przez uczniów, sporządzanie w szkole itp.). „Nie trzeba chyba dowodzić, że wykonanie takiego zadania w pracy kontrolnej da bezpośrednio korzyści szkole, w której student uczy, a zarazem zmusi go do przemyślenia niezmiernie ważnego w organizacji nauczania zagadnienia, które najczęściej leży odłogiem.

Racjonalne planowanie musi być realne, a zatem wykonywane. Postawienie po pewnym czasie pytań, co z zamierzeń w dziedzinie nauczania lub uzupełniania pomocy naukowych zostało już zrealizowane, i żądanie uzasadnienia niedociągnięć w tej mierze nauczy studenta konfrontować plan z rzeczywistością, zamierzenie z wykonaniem, może doprowadzić stopniowo do zrozumienia, że nie należy pomysłów rzucać na wiatr i hołdować zasadzie, że „plan planem, a życie życiem”. I tu jest wskazane, aby takie realne sprawozdania były potwierdzane przez kierownika szkoły.

Aby skłonić studentów do głębszej analizy zaleconych podręczników, można np. polecić w temacie kontrolnym dać charakterystykę kilku podręczników obowiązujących w poszczególnych klasach szkół stopnia podstawowego lub licealnego, z tym, że charakterystyka taka składać się będzie z a) wyjaśnienia, z jakich elementów dydaktycznych składa się każdy z tych podręczników, czyli jaki jest ich układ metodyczny, b) wyłuszczenia, co nowego wprowadza w tym układzie podręcznik dla każdej klasy następnej w porównaniu z podręcznikiem dla klasy czy klas poprzednich, c) sprecyzowania stron dodatnich i ujemnych wymienionych podręczników według zdania studenta z uwzględnieniem nie tylko treści, ale i szaty zewnętrznej. Zadania takie można indywidualizować, tzn. skłaniać studentów do charakteryzowania przede wszystkim tych podręczników, z którymi mają do czynienia w szkole. Korzyść niewątpliwa: student musi dobrze poznać i przemyśleć podręcz-

nik, jeśli chce aby praca kontrolna była uznana za wykonaną dobrze.

Z kolei przykłady tematów z zakresu analizy rozmaitych elementów postępowania dydaktycznego i wdrażania do ich realizacji.

Rzeczą podstawową w nauczaniu języka obcego jest umiejętność podawania znaczeń nieznanym uczniom wyrazów. Umiejętność ta wymaga dużego usprawnienia. Studenci dowiedzieli się na wykładach i słyszeli przykładowo, że istnieje siedem zasadniczych sposobów objaśniania wyrazów: 1) przez pokaz przedmiotu, czynności czy cechy, 2) przez znany uczniom synonim lub wyraz o znaczeniu identycznym, 3) przez wyraz o znaczeniu przeciwnym (antonimy), 4) przez zrozumiały dla uczniów opis, 5) przez zmianę kontekstu na taki, w którym łatwo byłoby się domyśleć znaczenia wyrazu, 6) przez analizę słowotwórczą i wreszcie 7) przez tłumaczenie na język polski. Oprócz momentu podawania znaczenia nauczyciel musi posiadać umiejętność zapisu wyrazu na tablicy, który w każdym z siedmiu przypadków może być inny, a zawsze powinien zmierzać do tego, aby uczeń w domu znaczenie nowego wyrazu łatwo sobie przypomniał (chodzi tu oczywiście przede wszystkim o zapisy bez pomocy języka polskiego).

Wyżej omówione postępowanie dydaktyczne wymaga poważnego zastanowienia podczas przygotowania się nauczyciela do lekcji oraz znacznej wprawy. Toteż temat jednego z zadań pracy kontrolnej może polegać, aby student objaśnił na piśmie w sposób rozmaity nieznanne jego uczniom wyrazy z przerabianej w jednej z klas czytanki czy fragmentu utworu literackiego (według poleconego podręcznika) i pokazał, jak zamierza zapisać wyrazy na tablicy. Wykonanie tej pracy pouczy metodyka, w jakiej mierze student opanował technikę pracy nad podawaniem uczniom nowego zasobu leksykalnego, na czym polegają jego braki i w jakiej mierze należy go dalej ćwiczyć w wyrabianiu tej podstawowej umiejętności.

Inny przykład. Prawdziwą sztuką dydaktyczną jest umiejętność konstruowania przez nauczyciela pytań, na które uczeń powinien odpowiadać. W szczególności nauczyciel języka ob-

cego ma nie lada zadanie przy stawianiu pytań na tle przerobionego tekstu tak, aby odpowiedź ucznia nie była dosłownym powtórzeniem tekstu, ale zmuszała do używania poznanych wyrazów w nowych związkach, a zatem w odmiennych niż w książce formach gramatycznych i w odmiennych kontekstach. Trzeba nauczyć się oceniać wartość pytania z punktu widzenia odpowiedzi, jaką dane pytanie może wywłóć. Nauczyciel zatem musi sobie zawczasu odpowiedź ucznia uprzytomnić. Jeśli całkowicie pokrywa się ona ze zdaniem tekstu, pytanie należy odrzucić i przemyśleć inne. Jest to jedyna droga, która prowadzi uczniów do aktywnego opanowania języka. Mechaniczne powtarzanie za podręcznikiem powoduje jedynie bezmyślne obkuwanie się na pamięć.

Toteż temat pracy kontrolnej może wymagać od studentów konstruowania tego rodzaju pytań w związku z takim czy innym tekstem, przy czym wskazane jest polecenie, aby pytania te były sformułowane już po przerobieniu tej czynności z klasą, co pozwoli studentowi w pewnej przynajmniej mierze wyrównać te braki w pytaniach, które sam skonstatował przy warsztacie szkolnym. Konieczne jest również, aby w tego rodzaju zadaniu student napisał odpowiedzi, jakie pragnął otrzymać od uczniów, ewentualnie także te, które otrzymał faktycznie. Poprawianie tego typu pracy wymaga zestawienia pytań i odpowiedzi z tekstem i w każdym poszczególnym wypadku rozstrzygnięcia, czy żądanie takiej właśnie a nie innej odpowiedzi nie przekracza możliwości uczniów pod względem rzeczowym, leksykalnym i gramatycznym.

Odmianą formą postępowania dydaktycznego przy ćwiczeniach w mówieniu jest wdrażanie uczniów do ustnego odtwarzania (parafrazowania) tekstu bez pomocy pytań nauczycieli. Sposoby takiego twórczego odtwarzania mogą być różne, a więc opowiadania fabuły z punktu widzenia rozmaitych osób występujących w przeczytanej opowieści, z zamianą przytoczeń na mowę zależną lub odwrotnie, z zamianą jednych form gramatycznych na inne (czasy, osoby, tryby), opowiadania skrócone do minimum i rozszerzone wymyślonymi przez uczniów szczegółami, porównania przeczytanej opowieści z obrazem o treści pokrewnej itp. Metodyka podsuwa możliwości bardzo wiele,

które zawsze muszą być przystosowane do treści i charakteru tekstu, do poziomu i stopnia zaawansowania uczniów w języku, do przerabiania takiej czy innej partii z nauki o języku, Chodzi o przyzwyczajenie studentów do tego, aby nie stosowali zawsze jednego i tego samego najmniej przydatnego szablonu: "Opowiedz to, cośmy czytali", ale urozmaicali tę formę nauczania i czynili ją bardziej twórczą.

Prostą drogą zmierzać do tego będą takie tematy prac kontrolnych, w których student musi albo zaplanować na pewien dłuższy czas zastosowanie rozmaitych sposobów odtwarzania treści przerobionych tekstów w zależności od ich charakteru, lub możliwości, jakie następują, albo da sprawozdanie, jak to robił w ciągu dłuższego czasu w odniesieniu do konkretnych opracowanych w klasie czytanek z jednoczesnym wyłączeniem, jakie napotykał w tej pracy trudności i jakie osiągnął sukcesy.

Polecanie studentom redagowania w trzech możliwych wariantach (zdaniami zwykłymi, zdaniami bezorzeczeniowymi i cytatami z utworów) złożonych planów tematowych niewielkich utworów literackich, albo też wymagania układania planów kompozycyjnych utworów o charakterze statycznym lub dynamicznym prowadzi do wyrobienia w nich umiejętności stosowania tych ważnych elementów w nauczaniu, używanych przy analizowaniu i omawianiu wskazanych przez program dzieł literatury pięknej.

Praktykowaliśmy również nadsyłanie przez studentów kilku zeszytów z poprawionymi przez nich dyktandami lub wypracowaniami ich uczniów (zazwyczaj po trzy: uczniów najlepszych, średnich i najsłabszych), aby przekonać się, w jakiej mierze studenci osiągnęli metodyczną umiejętność takiego poprawiania prac uczniowskich, aby następująca z kolei korekta, dokonywana przez młodzież, była pracą twórczą i wdrażającą do poprawnego ortograficznie i stylistycznie wypowiedzania się na piśmie. Takie zadanie było ściśle związane z warsztatem szkolnym.

W związku z wyrabianiem umiejętności konstruowania tematów wypracowań pisemnych, od których tak wiele zależy, częś-

cią składową prac kontrolnych może być niekiedy podawanie przez studentów tematów, jakie zaplanowali sobie dla danej klasy na rok czy na półrocze, względnie nadesłanie sprawozdań o tematach z roku czy półrocza ubiegłego wraz z charakterystyką wykonania każdej pracy piśmiennej przez uczniów. Ta ostatnia charakterystyka powinna odtwarzać treść lekcji, jaką student przeprowadzał przy oddawaniu klasie prac poprawionych.

Wdrażanie studentów do pełnego zrozumienia różnicy pomiędzy metodą indukcyjną i dedukcyjną w nauczaniu gramatyki oraz do stosowania tych metod da się osiągnąć przez zadawanie im pisemnego przepracowania określonych zagadnień gramatycznych jedną lub drugą metodą, przy czym i tu wskazane jest zalecanie, aby przed nadesłaniem pracy pomienione zagadnienia były rzeczywiście przerobione na lekcjach. Jeśli dane zjawiska gramatyczne były przepracowane indukcyjnie obok sprawozdania z tego pożądanego jest, aby student pokazał, jak sobie wyobraża podanie uczniom tego samego zjawiska przy pomocy dedukcji i odwrotnie.

Przykłady podobnych zadań dla prac kontrolnych można by mnożyć w nieskończoność. Te, które przytoczyliśmy, zapewne wystarczająco wyjaśniają, że nie chodzi tu jeszcze o konstruowanie całych lekcji, lecz o analizowanie i stosowanie najrozmaitszych elementów postępowania dydaktycznego, przede wszystkim tych, które w nauczaniu języka obcego grają rolę najważniejszą. Staraliśmy się również pokazać ściśle związki tych zadań z pracą studenta-nauczyciela w szkole.

Najpełniejszą i najtrudniejszą formą prac kontrolnych z metodyki jest podawanie konstrukcji i opisu lekcji.

Należałoby tu przestrzegać następujących zasad. Po pierwsze - najlepiej, aby to były lekcje związane z rzeczywistym nauczaniem w szkole, a więc lekcje bądź przeprowadzone, bądź zaplanowane; korzystniejsze są te pierwsze. Trzeba więc tematy indywidualizować, licząc się z odmiennymi warunkami pracy poszczególnych studentów, względnie z takim czy innym momentem realizowania programu w czasie. Po drugie - studenci muszą dokładnie zdawać sobie sprawę z tego, że nie cho-

dzi tu o przedkładania tzw.: konspektów lekcyjnych wymaganych (obecnie tylko w ciągu pierwszych trzech lat pracy nauczyciela) przez władze, a w znacznej już mierze zbanalizowanych i zbiurokratyzowanych, ale o szczegółowy opis i uzasadnienie konstrukcji lekcji i jej przebiegu ze szczegółowym również rozwinięciem wszystkich sposobów i chwytów metodycznych. Do tych opisów lekcji włączone zatem być muszą, jeśli mają zastoscwianie, te elementy postępowania dydaktycznego, do których użytkowania studenci wdrażali się w zadaniach kontrolnych powyżej przykładowo omówionych. Po trzecie - nie należy w temacie pracy kontrolnej ograniczać się do wymagania opisu jednej lekcji, lecz zawsze kilku następujących po sobie, aby widzieć nie tylko jak student materiał naukowy podaje, ale i jak go odbiera, utrwala, wykorzystuje, jak go wiąże z materiałem poprzednim i z tym, który z kolei nastąpi. Zazwyczaj zadanie takie powinno wymagać opisu szeregu (2-5) lekcji rozwijających określoną jednostkę metodyczną, pojętą jako pewna tematowa całość. A więc w stopniu podstawowego może to być pełne opracowanie jakiejś czytanki według przyjętego układu metodycznego z włączaniem nowego materiału gramatycznego. W klasach stopnia licealnego może to być opracowanie jednego autora lub jednego większego utworu również z włączeniem zagadnień gramatycznych.

Mogą być jednak i pojedyncze lekcje typu specjalnego, np. lekcja repetycyjna poświęcona powtórzeniu pewnego przerobionego z lektury czy z gramatyki działu, lekcja przy oddawaniu poprawionych prac piśmiennych, lekcja z obrazem lub przygotowująca do odwiedzenia teatru czy kina, lekcja konwersacyjna na temat odbytej wycieczki, zawodów sportowych, wieczorku szkolnego itp.

Opisy zaplanowanych lub odbytych lekcji j. rosyjskiego to poniekąd najwyższy, końcowy niejako etap w rozwoju tematyki prac kontrolnych z metodyki.

Ale do należytego przećwiczenia studentów w stosowaniu zasad metodycznych nie wystarcza sama tematyka. Momentem nie mniej zasadniczym jest sposób poprawiania prac kontrolnych.

Zaznaczyć tu przede wszystkim wypada, że prace z metodyki są szczególnie trudne do poprawiania, ponieważ łączą one w sobie zarówno zagadnienia metodyczne, jak i problemy z historii literatury i nauki o języku. Są to więc poniekąd prace syntetyzujące wiedzę studenta, ale wymagające również, zwłaszcza od pomocniczych sił naukowych (bo że od wykładowcy metodyki to rzecz naturalna) dobrej orientacji we wszystkich trzech dziedzinach. Opierając się na naszym doświadczeniu stwierdzić wypada samokrytycznie, że w naszej krakowskiej szkole nie osiągnęliśmy jeszcze całkowicie zadowalającego wyniku w tym zakresie i musimy nad tym pracować dalej, zwłaszcza, że do wspomnianej trudności dołączają się inne.

Wychodząc z założenia, że metodyka wskazuje zasadnicze linie postępowania dydaktycznego i czyni przegląd podstawowych zagadnień i sposobów metodycznych, nie może natomiast dawać gotowych recept na każdy poszczególny wypadek zwłaszcza związany z realnym tłem danej klasy czy szkoły, zważywszy nadto, że praca twórcza nauczyciela jest czymś najcenniejszym i że zadaniem metodyka jest rozwijać ją, a nie hamować - wypada przy poprawianiu prac kontrolnych z metodyki zachować duży umiar i takt pedagogiczny. Nie można przekreślać czy dyskwalifikować wszystkiego, co nie odpowiada najściślej udzielonym podczas wykładów wskazówkom, ani stosować do pracy studenta miarki własnych nawyków czy upodobań dydaktycznych. Poprawiający musi oceniać pomysły i sposoby studenta przede wszystkim z punktu widzenia ich celowości dydaktycznej i zgodności z zasadniczymi wskazówkami socjalistycznej pedagogiki; powinien oceniać je pozytywnie, jeśli ujawniają zdrowy sens i odpowiadają powyższemu wymogom, choćby w rzeczach szczegółowych czy mniej istotnych odbiegały od tego, czegośmy studentów uczyli. Każdy objaw pomysłowości i celowej pracy twórczej powinien być czymś budzącym radość recenzenta i wykładowcy, czymś, co się powinno podkreślić jako objaw dodatni. Ale trudność polega na umiejętności odróżnienia tego, co jest nowe i nieszablonowe, a celowe i wartościowe dydaktycznie, od tego, co jest wprawdzie nowe i stanowi własny pomysł studenta, ale jest niece-

lowe, niezgodne z postulatami pedagogiki socjalistycznej czy zasadniczymi wytycznymi metodyki nauczania języka rosyjskiego w szkole polskiej.

A dalej. Studenci i inni zresztą nauczyciele czynni posługują się często a bezkrytycznie wskazaniem radzieckich prac metodycznych w zakresie nauczania języka rosyjskiego i powołują się na autorytet tych prac. Wybitna wartość i autorytet tych opracowań są niewątpliwie, ale trzeba pamiętać, że prace te w większości wypadków dotyczą nauczania języka rosyjskiego w szkole rosyjskiej, rzadziej - nauczania języka rosyjskiego w szkołach nierosyjskich wprawdzie, ale takich, w których językiem ojczystym dzieci nie jest język słowiański. Z powyższego wynika, że nie wszystko, co w tych pracach znajdujemy, może mieć zastosowanie do szkoły polskiej i że z prac radzieckich korzystać należy, ale korzystać krytycznie i rozumnie. Tak samo trzeba pamiętać, że język obcy w szkole radzieckiej (angielski, francuski czy niemiecki) to nie jest to samo, co język rosyjski w szkole polskiej, a więc i z prac radzieckich dotyczących nauczania języków obcych trzeba korzystać ostrożnie, z umiarem, ze świadomością podkreślonej różnicy. Poprawiający prace kontrolne nie może o tym zapominać.

Analiza pracy kontrolnej z metodyki musi być bardzo szczegółowa i uważna. Powinno być w niej podkreślone i omówione każde dydaktyczne i rzeczowe uchybienie. Analizując i poprawiając prace z metodyki recenzent jakby prowadzi studenta za rękę w jego postępowaniu dydaktycznym i nie dopuszcza do szkodliwych zbieżeń czy błędów. Jeśli wychodzimy z założenia, że prace kontrolne powinny być w znacznej mierze sprawozdaniami z czynności szkolnych studenta, to poprawianie tych prac jest oceną lekcji studentów i poczynań ich na terenie szkoły, oceną tak szczegółową i instruktywną, aby student nie tylko zrozumiał swój błąd, ale nie pozwolił sobie na powtórzenie go w swej dalszej pracy. Tym się to recenzowanie prac metodycznych różni od korygowania prac kontrolnych z innych przedmiotów, że ma na celu zupełnie konkretne, w praktyce, w rzeczywistości szkolnej wyzbywanie się w naj-

bliższej i dalszej przyszłości raz dokonanych uchybień czy niedociągnięć.

Ale prace kontrolne z metodyki różnią się jeszcze czym innym, a przynajmniej powinny się różnić od prac z innych przedmiotów: są dla studentów najbardziej żywe i interesujące jako bezpośrednio związane z ich codzienną pracą i codziennie nasuwającą się problematyką na terenie szkoły.